

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในขณะนี้มีผลทำให้การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) ที่จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษาไม่สามารถที่จะสนองความต้องการของสังคมได้เพียงพอ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งประเภทที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน (Non-Formal and In-formal Education) มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ประชาชนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันรัฐบาลได้ตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้นใหม่ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ สำหรับรูปแบบของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทที่มีแบบแผนเป็นหลักสูตรที่จัดสำหรับประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาตามระบบปกติ เช่น หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญระดับต่าง ๆ นอกจากนี้ยังจัดในรูปแบบที่เป็นหลักสูตรระยะสั้น เช่น หลักสูตรของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ส่วนรูปแบบของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ไม่มีแบบแผนนั้น เป็นการศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และหนังสืออื่น ๆ หรือโดยการอภิปราย การสนทนาและกิจกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาทุกประเภทก็เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ใหม่ ให้แก่ชีวิตตลอดไปจนถึงที่สุด (Life - Long Education)

สำหรับสถาบันฝึกหัดครูสังกัดกรมการฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการนั้น ได้แก่ วิทยาลัยครูซึ่งมีทั้งหมด 36 แห่ง คางก็มีบทบาทและหน้าที่ ภายใต้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 ซึ่งบทบาทและหน้าที่ในพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวข้องกับทางการศึกษาในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ดังความในมาตราที่ 5 ได้บัญญัติบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยครู

ไว้หลายประการ แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้นมีใจความว่า "ให้วิทยาลัยครูมีหน้าที่
บริการทางวิชาการแก่สังคม"¹ ถ้าพิจารณาในแง่ความจำเป็นที่วิทยาลัยครูต้องบริการวิชาการ
แก่สังคมในฐานะที่เป็นสถานอุดมศึกษานั้น ก้าวแห่ง พลังงูร² ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า

ระดับการศึกษาที่กำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่งคือการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาระดับ
สูงสุดของประเทศที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความเจริญให้แก่
ประเทศทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

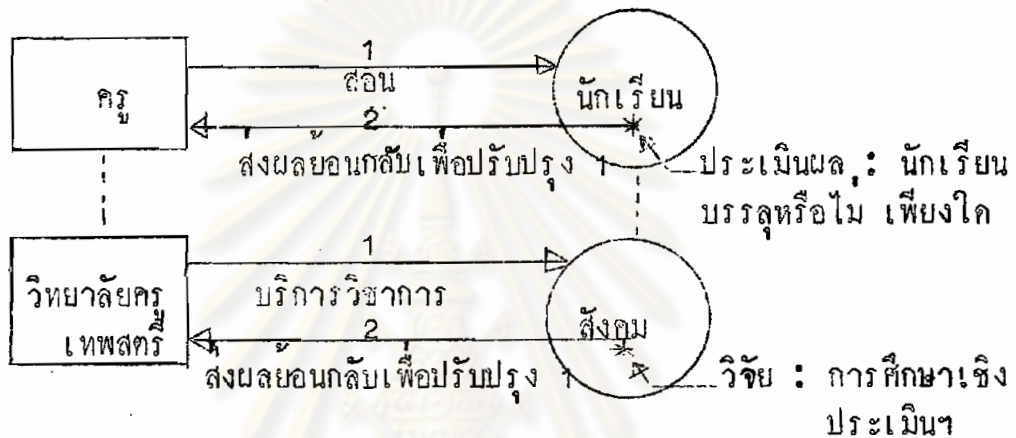
จากบทบาทของวิทยาลัยครูและความจำเป็นดังกล่าว กรมการฝึกหัดครูได้นำมา
กำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้วิทยาลัยครูถือเป็นแนวปฏิบัติ และวิทยาลัยครูได้กำหนดเป็นแนว
นโยบายของแต่ละวิทยาลัยอย่างละเอียดถี่ถ้วนครั้งหนึ่งในจำนวนวิทยาลัยครูทั้งหมด 36 แห่งนั้น
กรมการฝึกหัดครูได้แบ่งเขตจังหวัดให้รับผิดชอบต่อการบริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อ
มุ่งหวังให้สังคมได้รับความรู้ ได้รับวิทยาการใหม่ ๆ อันจะนำไปประ โยชน์ใช้ในการประกอบ
อาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและให้วิทยาลัยครูเป็นแหล่งที่ปรึกษาวิชาการ เป็นต้น ซึ่ง
เป้าหมายที่ต้องการก็คือ ให้สังคมในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบได้พัฒนาทักษะวิชาการอันเป็น
ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่ตนเอง

สำหรับวิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี ได้รับมอบหมายจากกรมการฝึกหัดครูให้
รับผิดชอบในการบริการทางวิชาการแก่สังคมในเขตจังหวัด ลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ซึ่ง
วิทยาลัยได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับค่านี้นี้ไว้และปฏิบัติตามแผนโดยการเผยแพร่ความรู้ชาว
สารวิชาการทางวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัด แล้วเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา
2521 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ได้ทำการออกอากาศทางสถานีวิทยุ 2 แห่ง ๆ ละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์

¹พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518. ราชกิจจานุเบกษา. (ฉบับพิเศษ)
92 (27 กุมภาพันธ์, 2518) : 24.

²ก้าแห่ง พลังงูร. "คำนำ" สรุปรายงานประเมินผลการพัฒนาการศึกษา ระดับ
อุดมศึกษา ปี 2510-2514. (พระนคร : ประเสริฐศิริ, 2515).

ใช้เวลาครั้งละ 30 นาที จากสถิติที่ทำการออกอากาศมาแล้วรวมทั้งสิ้น 113 ครั้ง แต่ยังมีได้ศึกษาวิจัยสัมฤทธิ์ผลการบริการวิชาการทางสื่อมวลชนนี้เลย ซึ่งผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการบริการทางวิชาการ เช่นนี้ว่าจะคงเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำให้ครบถ้วนเหมือนกับการเรียนการสอน ถ้าจะเปรียบเทียบการวิจัยครั้งนี้กับกระบวนการเรียนการสอนแล้วจะเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกัน ดังแผนภาพ (รายละเอียดโครงการวิทยาลัยทางอากาศในภาคผนวก)

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารวิทยาลัยในการพิจารณาปรับปรุง วิธีการและประเภทของการบริการวิชาการแก่สังคมในเขตจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งจะนำไปสู่ความสมบูรณ์ในกระบวนการบริการทางวิชาการแก่สังคมและพัฒนาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณที่ประชาชนได้รับบริการวิชาการทางสื่อมวลชนระหว่าง 3 จังหวัด และ 3 อาชีพ ในแง่ต่อไปนี้
 - 1.1 ปริมาณความรู้ที่ได้รับ
 - 1.2 ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตหรือประกอบอาชีพ
2. เพื่อศึกษาลักษณะความรู้ที่ประชาชนต้องการว่าขึ้นอยู่กับประเภทของอาชีพหรือไม่

3. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ประชาชนไม่ได้รับการบริการวิชาการทางสื่อมวลชน จากวิทยาลัยครู เทศศกร
4. เพื่อเปรียบเทียบร้อยละของประชาชนที่ไม่ได้รับการระหว่าง 3 จังหวัด และระหว่าง 4 สาเหตุ
5. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนแต่ละอาชีพเกี่ยวกับวันและช่วงเวลาที่สามารถรับบริการได้ และประเภทของความรู้ที่ต้องการนอกเหนือจากที่วิทยาลัยได้บริการ อยู่

สมมุติฐานของการวิจัย

เนื่องจากการออกอากาศของสถานีวิทยุประจำจังหวัดลพบุรีนั้น ประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี สามารถเปิดเครื่องรับฟังได้อย่างทั่วถึง และช่วงเวลาที่ใช้ในการออกอากาศรายการของวิทยาลัย ยังมีช่วงนอกเวลาทำงานประจำวันอีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นโอกาสที่ประชาชนทุกอาชีพใน 3 จังหวัด ที่มีเครื่องรับวิทยุ ย่อมมีโอกาสได้รับฟังเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐาน ดังข้อที่ 1

1. ปริมาณความรู้ที่ประชาชนได้รับการบริการวิชาการทางสื่อมวลชนจากวิทยาลัยระหว่าง 3 จังหวัด และ 3 อาชีพ ไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากลักษณะความรู้ที่บริการนั้นวิทยาลัยมีได้ เน้นเฉพาะอาชีพใดอาชีพหนึ่ง แต่เป็นความรู้เพื่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพโลกตามสมควร ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐาน ดังข้อที่ 2

2. ความรู้ที่บริการทางสื่อมวลชนเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของประชาชนแต่ละอาชีพ และแต่ละจังหวัดไม่แตกต่างกัน

ความสนใจหรือความต้องการของประชาชนนั้นโดยธรรมชาติแล้วย่อมต้องสนใจหรือต้องการในสิ่งที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตนเองเป็นสำคัญ ดังนั้นลักษณะความรู้ที่ประชาชนต้องการ จึงเชื่อว่าย่อมต้องการลักษณะความรู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีประโยชน์ต่ออาชีพของตนเอง เป็นสำคัญเช่นกัน ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานดังข้อที่ 3

3. ลักษณะความรู้ที่ประชาชนต้องการรับบริการขึ้นอยู่กับประเภทของอาชีพ เนื่องจากแต่ละจังหวัดมีจำนวนประชากรแตกต่างกัน และเชื่อว่าสาเหตุที่ไม่ได้รับฟังข่าวสารวิชาการจากวิทยาลัยนั้นเป็นเพราะ ไม่ทราบเวลาการออกอากาศมากกว่า สาเหตุอื่น ๆ ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐาน ดังข้อที่ 4

4. จำนวนประชาชนที่ไม่ได้รับบริการวิชาการระหว่าง 3 จังหวัด และระหว่าง 4 สาเหตุ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของการบริการวิชาการแก่สังคม โดยใช้วิทยุกระจายเสียงของวิทยาลัยครูเทพสตรี ในรายการวิทยาลัยทางอากาศ ณ สถานีวิทยุจังหวัดทหารบกฉะบุรี (จทล.) และสถานีวิทยุศูนย์การทหารปืนใหญ่ (วศป.) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ มิถุนายน 2521 จนถึง กุมภาพันธ์ 2523 หรือตั้งแต่การออกอากาศครั้งที่ 1 จนถึงครั้งที่ 113 เท่านั้น

2. กลุ่มตัวอย่างของประชากรครั้งนี้ คือประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในเขตจังหวัด ฉะบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ทั้งที่ประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย และเกษตรกรรวม

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึง อายุ ภูมิลำเนาทางการศึกษา ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

4. ตัวแปรที่ศึกษาจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 อาชีพ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

รับราชการ

ค้าขาย

เกษตรกรรวม

4.1.2 จังหวัด จำแนกเป็น 3 จังหวัด คือ

ลพบุรี

สระบุรี

สิงห์บุรี

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ปริมาณความรู้ที่ได้รับจากการบริการวิชาการ

4.2.2 ประโยชน์ของความรู้ที่ได้รับต่อการดำรงชีวิต หรือประกอบอาชีพ

4.2.3 จำนวนประชาชนที่ไม่ได้รับบริการวิชาการ

4.2.4 ลักษณะความรู้ที่ประชาชนต้องการ

4.2.5 วันและช่วงเวลาที่ประชาชนสามารถรับบริการวิชาการ

4.2.6 ประเภทของความรู้ที่ประชาชนต้องการ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การให้สัมภาษณ์ของตัวอย่างประชากร ถือว่าให้คำตอบการสัมภาษณ์อย่างจริงจังและตรงกับสภาพความเป็นจริงทุกประการ
2. ประชากรแต่ละอาชีพและประชากรแต่ละจังหวัดต่างมีความเป็น เอกพันธ์ (Homogeneous) ภายในแต่ละอาชีพและจังหวัด ขณะเดียวกันมีความเป็นวิวิธพันธ์ (Heterogeneous) ระหว่างประเภทของอาชีพและระหว่างจังหวัด ซึ่งสามารถจัดจำแนกกลุ่มได้สอดคล้องกับการสุ่มตัวอย่างแบบแยกกลุ่ม (Stratified Random Sampling)
3. คุณภาพของเสียงที่รับฟังได้ใน 3 จังหวัดไม่แตกต่างกัน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้อาจมีความคลาดเคลื่อนได้เนื่องจากมีประชาชนที่ย้ายถิ่นเข้าหรือออกจาก 3 จังหวัด ระหว่างการสำรวจสถิติซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทำให้มีผลต่อการประมาณจำนวนประชากรแต่ละอาชีพของ 3 จังหวัด จากการให้สัมภาษณ์ของฝ่ายสถิติประจำจังหวัด

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การบริการวิชาการแก่สังคม หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชน โดยวิทยุกระจายเสียงในรายการวิทยุวิทยาลัยทางอากาศ ณ สถานีวิทยุจังหวัดทหารบกฉะบุรี และสถานีวิทยุศูนย์การทหารปืนใหญ่ ฉะบุรี

วิทยาลัย หมายถึง วิทยาลัยครูเทพสตรี ฉะบุรี

เขตจังหวัดที่วิทยาลัย

รับผิดชอบต่อการบริการ

วิชาการ หมายถึง ฉะบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี

อาชีพของประชากร 3 อาชีพ หมายถึง รับราชการ ค้าขาย และเกษตรกรรวม

ลักษณะความรู้ หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของประชาชน โดยเฉพาะ และความรู้ทั่ว ๆ ไป

สาเหตุ 4 สาเหตุ ที่ไม่ได้

รับบริการวิชาการ หมายถึง

1. ไม่มีเครื่องรับวิทยุ
2. ไม่มีเวลาที่จะรับฟัง
3. ไม่ทราบเวลาการออกอากาศเผยแพร่
4. คิดว่าไม่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ หรือดำรงชีวิต

ประเภทของความรู้ หมายถึง ข่าวการศึกษา ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวท้องถิ่น สารคดีเกี่ยวกับอาชีพ สารคดีเกี่ยวกับสุขภาพ ฯลฯ